

Proefopgave Nederlands / Communicatie

Aanwijzende voornaamwoorden

Auteur: prof. dr. A. Verhagen

Van Dale geeft als de betekenis van het aanwijzende voornaamwoord *dit*: “verwijzend naar iets dat zich in de onmiddellijke nabijheid van de spreker bevindt”. Parallel hieraan geeft *Van Dale* als hoofdbetekenis van *dat*: “wijst iets aan dat zich niet in de onmiddellijke nabijheid van de spreker bevindt”. Beschouw nu de volgende situaties:

1) Een arts onderzoekt een patiënt door met zijn/haar vingers bepaalde plaatsen op het lichaam van de patiënt aan te raken en te voelen (dat heet “palperen”). Hieronder zie je twee plaatjes van een dergelijke situatie.

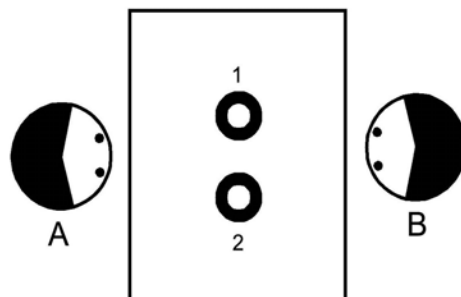

Nu speelt zich het volgende dialogeje af:

Arts: “Doet dit zeer?”

Patiënt: “Ja, dat doet zeer.”

2) Twee mensen zitten aan weerskanten van een tafel; precies in het midden van de tafel staan twee koppen soep. In een schematisch bovenaanzicht:

Het volgende speelt zich af:

Persoon A (wijst kop 1 aan): “Heb jij deze al geproefd?”

Persoon B (wijst kop 1 aan): “Nee, die niet.”

(wijst kop 2 aan): “Maar deze wel.”

► 1. Toon aan dat die twee situaties demonstreren dat de betekenisomschrijvingen van *Van Dale* voor *dit (+deze)* en *dat (+die)* niet kloppen, op zijn minst niet helemaal.

► 2. Wat moet er aan de betekenisbeschrijving van de aanwijzende voornaamwoorden veranderd en/of toegevoegd worden om die te laten kloppen met het taalgebruik in de twee weergegeven situaties?